

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inzerati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravništvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Srbsko bojišče.

Združene avstrijske in nemške čete so začele uspešno prodirati v Srbijo. Dne 8. oktobra so avstrijske armade pod vodstvom generala Kövesza vdrle v severni del Belgrada in so z naskokom zavzele grad, ki je glavna trdnjava mesta. Drugo jutro so pa od zahoda prišle v mesto nemške čete in so vzele kraljevsko palačo (konak). Na gradu srbskih kraljev plapolajo zastave Avstro-Ogrske in Nemčije. Srbi niso mogli pri Belgradu in ob reki zgoraj in spodaj zadržati avstrijskih in nemških čet. Tudi v srbski Posavini in v Mačvi so vrgle avstro-ogrske čete Srbe nazaj in so nekaj časa prodirale dalje. V Belgradu so bili po cestah ljuti boji preden so bili ugnani Srbi, ki so se potem še branili na vrhovih jugovzhodno in jugozahodno od mesta.

Nemci so zasedli južni breg Donave z močnimi silami in so vrgli Srbe iz več postojank. Savo in Donavo so Nemci prekoračili pod vodstvom generala Mackensena. Prehod čez Donavo je izsilila tudi armada generala Gallwitza pri Smederevu, zasedla trdnjavo in mesto, in potiska Srbe proti Požarevcu.

V Belgradu so bile naše čete ljuto napadene. Za ceste severnega dela mesta je bil dva dni strašen boj po dnevi in po noči. V pouličnem boju so se umaknile srbske čete proti jugu in avstrijske čete gredo za njimi. V mestu se kaže grozovito opustošenje. Srbi so spuščali hud ogenj na čete, ki so korakale čez reko, a njih odpor je bil nazadnje zlomljen. Mesta Požarevac, Tekijo in Milanovac so Srbi izpraznili. Nemški in avstrijski letalci so se prikazali nad Nišem in Kragujevcem in so vrgli nekaj bomb na kolodvor v Lapovem. V Kragujevcu je tačas zboroval srbski kronski svet. Navzoči so bili ministri s Pašičem,

vojvoda Putnik z generalnim štabom in kraljevič Aleksander.

Srbska armada šteje okoli 300.000 mož in en tisoč topov.

Avstrijske in nemške čete, ki so vrgle Srbe iz njihovih utrdb južno od Belgrada, so vzele z naskokom Zeleno Goro in Veliki Vračar. Gora Vračar je oddaljena 2 km od Belgrada.

Pri Smederevu in Požarevcu so napredovale nemške divizije.

Pri zavzetju Belgrada so Avstrijci dobili v roke devet ladjinih topov, 26 poljskih topov, en žaromet, veliko pušk in streliva in drugega vojnega materijala. Vjetih je bilo 10 srbskih častnikov in 600 mož. Mnogo Srbov je padlo.

Nemci so dokončali prehod čez Donavo med Šabcem in Gradiščem dne 11. oktobra. Osvojili so južno od Belgrada vrhove, ki leže med Žarkovin in Mirjevim. Z naskokom je bila vzeta postojanka pri Rami. Pri Oršovi so bili artiljerijski boji. Nemške čete so vjele do 11. oktobra 14 častnikov in 543 mož ter zaplenile 17 topov, med njimi dva težka, in pet strojnih pušk.

O zavzetju Belgrada se poroča še to-le: Prvi napadi so se pričeli z zrakoplovi. Francozi so metali bombe na Petrovaradin in Novi Sad, naši na Belgrad. Tri dni in štiri noči so delali neprenehoma naši pionirji most čez Savo. S pomočjo monitorjev je general Gallwitz prekoračil reko in Nemci so vdrli v dolino Mlave. Boji so bili krvavi. Naše topništvo je obkrožilo ves Belgrad in z ognjem odrezalo vsako zvezo z mestom. Začel se je napad od treh strani. Z juga in zapada so prodirale naše, z vzhoda pa nemške čete. Severni del gradu je bil že v naših rokah, ko so Srbi držali južni del pri Topčideru v pouličnih

bojih 36 ur. Lanski odpor Srbov ni bil tako silovit, kakor letošnji. Včasih se je bilo treba boriti za vsak vogal ceste. Boj je šele ponehal, ko je zaplapolala na gradu naša zastava. Srbi so se umaknili proti jugu.

Dne 11. oktobra so bili južno od Save in Donave in ob spodnji Drini napadi na celi bojni črti. Avstrijske čete so prodirale iz Belgrada, z naskokom vzele goro Lipar, ki se dviga vzhodno od mesta, in utrdbe Lavdon, ter zaplenile tri topove in en žaromet. Z Nemci skupaj so potem zasedli vse vrhove, ki gospodarijo v okoličici Belgrada nad prehodi Save in Donave, na daljavo strela iz topa.

Naš napad napreduje povsod navzlic jako ljutemu odporu Srbov. Ob dolnji Drini so 12. oktobra naše čete vrgle Srbe iz več jarkov. Južno od Belgrada so naši iztrgali Srbom neko živo branjeno oporišče. Srbski protisunki so se vedno ponesrečili z velikimi izgubami. Južno od Belgrada so Nemci z naskokom vzeli vas Železnik in vzhodno od tam višine na obeh straneh reke Topčiderke. Napad na Požarevac ugodno napreduje. Prekoračili so Nemci v južni smeri cesto Požarevac—Gradišče.

RUSKO BOJIŠČE.

Dne 8. oktobra so Rusi napadali z močnimi silami gališko in volinjsko bojno črto, a so bili povsod odbiti. Vzhodno od Bučača je ogenj naše artiljerije pognal v beg neki kozaški polk. Brez uspešni so bili tudi napadi Rusov pri Kremjencu. Razkropljen je bil tu ruski pešpolk št. 140. Severno od Kolkov prodirajoče avstrijske in nemške čete so zopet vrgle Ruse nazaj čez reko Stir. Vsega skupaj je bilo vjetih 6000 Rusov. V Voliniji je obležalo pred našo divizijo 500 ruskih

PODLISTEK.

Za njna luteranka.

Prizor iz leta 1615. — Spisal P. Bohinjec. (Dalje.)

„Lepo te kličejo tržani in skoro bi te zavidala za tvoje častno ime kopaljške mojsterce. Saj še meni ne pravi vsak mojsterca, dasi sem žena usnarja in cerkvenega ključarja. Toda ne pozabi: Kdor visoko leta, nizko sede. Ti si mlada, iznajdena, ali vedi, da napuh hodi pred padcem,“ svari Cijoha svojo varovanko.

„Jaz naj sem napuhnjena? Kako napačno me sodite!“ odgovorja Zofka užaljena.

„Jaz sem tvoja botra, krstna in birmanska, zato ti že smem kaj reči. To je moja dolžnost. Dovolj sem se trudila, ko sem nagovorila tvojega očeta — Bog mu prizanesi! — da sva te poslala v samostan. Ko bi tega ne bilo, bi bila najbrže to, kar je tvoja mati — zagrizena luteranka.“

„Napuhnjena pa vendar nisem, boterca!“ ponavlja deklica svojo trditev in popravlja pisani trak pod žametasto avbo.

„No, pa bodi modra, ako nisi ošabna! Res je pa vendar-le, da te Blaž rad vidi. In če ga tudi ti rada vidiš, se bo že pokazalo. Blaž je res dober katoličan in vesela sem, da se je bil spravel iz fare tisti Janez Stetlin, ki je bil ljubljčan, pa nič vreden, čeprav je bil brat ljubljanskega župana. Vendar je Blaž preveč skrit in Stetlina daleč ne doseže v petju. Res škoda, da je Semenov Boštjan odpadel od vere. To je bil pevec, da ga mu ni bilo para. Tudi pesmi je

sam skladal in ljubljčan ga še sedaj ne morejo pozabiti, ko je vodil luteransko petje. Še zdaj bi bil lahko v Tržiču za pevovodjo. A Bog ve, kje ga zdaj veter nosi? V Karlovcu je bil pozneje za predikanta, a če je še tam in kje je, ne vem. Iz Ljubljane so ga pognali, ker se je norčeval iz cerkvenih obredov pri pogrebu neke žene. Tvoja mati gotovo ve, kje da je, ker sta si bila tako na roko. Ko bi je ne bil izpeljal iz samostana, bi ne bilo nikoli v Tržiču in ti tudi ne. Tvoja mati je doma iz Konjic in se je pisala Šratenbaher po svojih starših. Tvoj oče je vzel vdovo in pravijo, da je bil Boštjan Semenič njen pravi mož.“

„Ali kako se je mogel poročiti z njo sedanji mož, ako je bila omožena s Semeničem?“ ugovarja Zofka in maje z glavo.

„Deklica, ti si mlada in ne veš, da luteranski zakon ni zakrament, in zato je za luterance dovolj, da se skregajo in gredo narazen, modruje dalje žena usnarjeva. Tvoj oče Anton Javornik je bil mož, da malo takih, ali v prebrisanosti ni bil kos tvoji materi in zato je moral prezgodaj umreti. Sicer pa ti tega ne razumeš, srnica moja! Povedala ti bom več pozneje. Zdaj pa glej, da pripraviš kozlovino za popoldan. Te luteranke si vedno kaj izmišljujejo in mislijo samo na dobro papco in pupco. Prinesla sem ti kozlovino, da jim pripraviš bržole za južino.“

„Še nekaj, boterca! Danes sem dobila novo povelje od gospoda župnika,“ deje Zofka.

„Kakšno povelje?“

„Luterankam moram kopeli odpovedati.“

„Prav je“, potrjuje Cijoha. „Le po njih! Kaj bodo hodile semkaj hudobcu rep spletat?“

„Teško je to meni!“

„Nič težko. Bom že jaz spotoma povedala sosedu Ivanki, naj ti pride na pomoč. Le zanesi se nanjo! Bodi staremu gospodarju zvesta do konca in vesel te bo novi gospodar. Le pogumna bodi Zofka!“ skonča Cijoha in veselo odide domov.

Zofka pripravlja kozlovino, a nič ji ne gre izpod rok. Mati ji plava pred očmi in zasmilila se ji je v dno srca. Velike skrbi ima Štantmanka s svojimi fužinami na Balosu, ker se očem ne mení dosti za obrt, Jernejček pa je še premlad za take skrbi. Kako bi bila Zofka doma potrebna, pa ne more biti pod domačo streho. Mati je strastna luteranka in ne trpi lahko katoličanov pod svojo streho. Hčerka bi bila lahko doma, a ne mara. In vendar jo mati krvavo potrebuje. Obrt trpi, pomočniki ne store svoje dolžnosti, verska razlika tudi trgovino razjeda. In zdaj naj Zofka še nastopi naravnost proti materi! Ko mojsterca seka kozlovino na kosce pri mali mizi poleg kuhinje, se približa sosedu Ivanki.

„Zofka, Cijoha mi je naročila, naj ti pridem pomagat. Bliža se spet huda ura, a ne boj se, jo bomo že pregnali.“

„O, kako ste črni, mojsterca!“ pozdravi Zofka prihitelo kovačico.

„Kako bi ne bila? Odkar je mož umrl, moram biti za vse, tudi za kovača. Vsak dan moram po večkrat v kovačnico, drugače ne gre delo izpod rok. Udarim pa še za dva moja Joška po železu.“

(Dalje.)

mričev. Zastonj so se Rusi 9. oktobra trudili, da bi bili pridobili zahodni breg Stira.

Rusi so napadali zadnji čas Avstrijce in Nemce na celi fronti. To je bilo nekaj dni. Dne 12. t. m. so bili napadi ob potoku Kornu in severno od Rafaele ob Stiru, toda ti napadi so bili večkrat brezuspešni.

Na Črnovce so priplula ruska letala in so letele bombe. Nad kolodvorom se je pojavil steber dima.

Pri Burkanovu ob Stripi so naši in nemški bataljoni odbili štiri ruske napade.

Pri Dvinsku so napadli Nemci in vželi z nastokom ruske postojanke.

Zahodno od Iluksta na 2 1/2 km široki bojni črti so Nemci vjeli tri častnike in 367 mož in zaplenili eno strojno puško. Ruski protinapadi so bili odbiti od Hindenburgove vojne skupine.

Zapadno od Dvinska in severovzhodno od Smorgona so bili odbiti Rusi. En nemški zrakoplov je metal bombe na mesto Dvinsk. Armadi Linsingenova in Bothmerjeva sta vrgli Ruse iz več pozicij, prvi čez Aleksandrijske višine in drugi pri Burkanovu. Rusi imajo sedaj dovolj municije.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Italijani so v napadnih zadnjih dneh opešali, ker so se prepričali, da zastonj grizejo kraške skale. Tudi na visoki planoti Folgariji se Italijani nišo povzpeli do večjih napadov. Izgubili so Italijani v zadnjih dneh 2000 mož.

Cadorna poroča, da je oddelek italijanske pehote dne 6. oktobra vdril v jarke, ki se vlečejo proti pobočju gore Sv. Mihaela na Petovlje, in trdi, da so bili manjši avstrijski oddelki zapodeni v beg in da je bilo vjetih 26 mož.

Trbiž so Lahi ta teden dvakrat obstreljevali, seveda ne od blizu, ampak s svoje meje, s prehoda Somdogna pod Montažem.

Dne 12. oktobra so začeli Italijani s topovi težkega in srednjega kalibra obstreljevati visoko planoto Lavarone.

Tudi proti posameznim oddelkom primorske fronte je razvijala sovražna artiljerija večjo delavnost. Poskus italijanskih pešpolkov, da bi se približali Vršiču in tolminskemu mostišču, je bil odbit. V severozapadnem delu Dobrdoške planote so naši z ognjem prisilili Italijane, da so v begu zapustili svoja sprednja križja. Pod Mrzlim Vrhom so imeli Italijani zopet velike izgube. Naši topničarji so na Dobrdoški planoti sestrelili velik italijanski zrakoplov.

V spomin tovarišu

Francetu Kavčiču.

Zapisal P. Dobravski.

Bilo je lansko jesen! Vojna . . .! Viaki, podobni dolgim kačam, so se začeli premikati po širni domovini. Vojaški vlaki! Premikali so se v jesenski megli tako počasno, težko, nekako žalostno. Zopet in zopet so se vračali ti prazni, dolgi vlaki in odhajali so drugi. Domovina je rabila hrabrih sinov — junakov. Narodna pesem olajševala jim je težka srca.

Od doma se poslavljajo
Na vojsko se odpravljajo
Pojo glasno, pojo lepo
Pri srcu jim je pa hudo.

Tako si prišel tudi Ti, France! Klicala Te je domovina. Odzval si se, ker si vedel dobro, kaj je dolžnost. Zapustil si lepo prijazno vasico in lično učilnico tam v dolenjskih vinskih gorah. Ločil si se s težkim srcem od izročene Ti šolske mladine, ki Te je ljubila. S solzami v mladih, sanjavih očeh Te je spremila deca ob odhodu in Ti želela srečno vrnitev. A prišel je čas, da si moral na polje slave. Nisi pozabil tik pred odhodom rojstnega Ti mesta Kranja, da si oživiš lepe spomine iz nekdanih dni in vzameš žive, nepozabne na pot v tujino. Da, res, vzel si slovo od lepe okolice Kranja, v kateri si preživel toliko lepih ur, vzel slovo od svojih dragih z nado v srcu, da se vrneš. Ta nada Ti je olajševala ločitev. A Tvoje slovo od prijatelja? Žalosten nasmeh na tresočih ustnicah, pomenljiv Tvoj zadnji pogled z rosnimi očmi, kateri mi je vzbudil v srcu težko slutnjo, in — srečno! Od-

Nemčija v bojih na zapadu.

Vzhodno od Soucheza so izgubili Francozi nekaj jarkov in eno strojno puško. V Champagni so Nemci dobili nazaj od izgubljene zemlje na širini štirih kilometrov. Izgubili so Francozi enega častnika in sto mož, v Loreni pa 790 mož.

Francozi nameravajo podaljšati vojaško dolžnost do 50. leta. Na Angleškem pa hočejo skleniti splošno državno dolžnost in poplačati vse moške od 17. do 50. leta.

Bolgarija proti Srbiji.

Dolgo časa so se pripravljali Bolgari, da bi iztrgali Srbom Makedonijo, katero so izgubili pred tremi leti. Dne 12. oktobra so napadli srbsko fronto pri Knjaževcu. Srbi so se bili umaknili od bolgarske meje kakih 20 km ob reki Timoku. Od Knjaževca do Niša je še 40 kilometrov in do železniške proge Beograd—Niš 50 km.

POLITIČNI PREGLED.

Grčija.

Zaimis je novi grški ministrski predsednik na Grškem. Obiskali so ga dne 7. oktobra zastopniki čveterosporazuma in so želeli od njega dobiti kako izjavo o politiki nove vlade. Zaimis se je držal rezervirano in je izjavil le toliko, da bode vlada umerila svoje korake po tem, kako se razvijejo razmere na Balkanu. Kralj Konstantin je pa omenil angleškemu poslaniku, da se v sedanjem času v politiki Grške ne bode nič izpremenilo. Kaže se, da je kralj zadovoljen, ker zavezniki izkrcavajo svoje čete. Grška se pa vendar nadalje oborožuje. Okoli 50 članov Venizelosove stranke je naznanilo vladi, da jo bode podpiralo v prizadevanju za ohranitev nevtralnosti. Nemčija je Grški jasno obljubila, da se ji ni treba bati od strani Bolgarije nobenega napada. Zanimivo je, kar se poroča, da sta kralj in Venizelos delala vsak po svoje: Kralj se je pogajal z Nemčijo in Bolgarijo, Venizelos pa s čveterosporazumom.

Francoska.

Čveterosporazum je doživel pred Dardanelami in na Balkanu veliko razočaranje. Francozi in Angleži na Galipoliju vkljub velikim izgubam ne morejo naprej, na Balkanu pa raste število sovražnikov. Štiri mogočne države ne bodo mogle rešiti Srbije, ki je zato prišla med dva mlinska kamna, ker se je njim na ljubo žrtvovala. Ako bi bile armade, ki so se postavile na Galipoli, šle že pred par meseci na Balkan, bi

šel si z drugimi. V kratkem še Tvoj zadnji pozdrav iz daljne Ogrske, potem pa . . .

Minulo je leto. Nova jesen je tu! Še vedno se premikajo oni dolgi vojaški vlaki, podobni dolgim kačam, počasno, težko, žalostno. Istotako prihajajo nazaj prazni in odhajajo zopet in zopet drugi. Brez konca! Isto kot lani. A kje si Ti, France? Molčiš . . .! Ne daš odgovora? Oglašajo se drugi, pišejo svojcem, a o Tebi ni glasu. Oziram se okrog z vprašajočimi očmi, Te li ne zagledam med drugimi. Ah, kvečjemu samo v sanjah se še prikaže Tvoj veseli obraz.

Polni se zopet Tvoja učilnica tam doli v prijaznem selu v dolenjskih gorah. Snežnobela, obdana od vinskih trt, kraljuje med vaškimi kočami. Kaj pa to? Iz šole se pomika mladina v dolgem sprevodu proti vaški cerkvi, tako počasno in žalostno kot oni dolgi vojaški vlaki. Na obrazu se ji kaže bolest . . . Cerkvica se je napolnila! Nevbrani glasovi zvonov! Zadušnica . . . Za kom? Za našim dobrim učnikom.

Pogledam na Tvoj dom! Tako tih, zapuščen stoji na skalnatem bregu deroče Kokre. Vse pusto! Vrh tega še žalost Tvojih staršev, ki si jim bil edina nada na starost. Na vprašanje po Tebi odgovarjajo le materine in sestrine solze ter težki vzdihni očetovi.

Bo li to Tvoj odgovor? Molčiš dalje . . . Ali pritrjuješ z vednim molčanjem?

Kako je bilo? Vprašam vas poljane in šume gališke, ki strážite njegov in drugih slovenskih junakov grobove. Zašepetajte nam ve iz daljave njegovo zgodbo!

V rezervi so bili! Počivali so nekaj dni, trudni, rešeni za ta čas strelskih jarkov. Čuje se smeh! Mrka lica se razvedrujejo kakor težke

bile Turke in Bolgare lahko ugnale. Zda je prepozno. Nevolja nad nespretnim vodstvom narašča v francoskem časopisju vsaki dan. V sled tega je moral odstopiti francoski vojni minister Delcassé. Jezigga, da je ministrski predsednik proti njegovi volji ukazal, da naj se izkrcajo v Solunu francoske čete, ki igredo v Srbiji s pomočjo.

Romunija.

Nič se noče brigati Romunija za to, da bi pričela vojno, četudi jo vlečejo na obe strani. Tudi za klic Srbom, da bi jim šla na pomoč, je gluha.

Italija.

Laški častniki poročajo, da bode vlada pozvala pod orožje 17 letnikov obrežne trdnjavske artiljerije. Za 20. oktober so vpoklicani vsi rezervisti alpincev letnika 1884 in vsi smukači letnika 1876.

Turčija.

Angleži trdijo, da je Turčiji zmanjkalo streliva in da zato Nemčija in Avstrija hočeta prodreti skozi Srbijo, da bi Turčiji prinesli pomoč.

Albanija.

V Albaniji so razmere vedno bolj zmedene. Essad paša brez usmiljenja zatira vsako propagando proti Srbiji. Po deželi hodijo pa bolgarski in avstrijski agenti, ki skušajo doseči, da bi albanski četaši napadli Srbijo.

Nemčija in Amerika.

Ko je nemški podmorski čoln potopil ladjo „Arabic“, na kateri je bilo nekaj Amerikancev, je predsednik Zjedinenih držav zapretel Nemčiji in se je že govorilo o vojni. Nemčija se je pa raje udala in je obžalovala, da je njen čoln baje potopil ono ladjo, ter je obljubila plačati primerno odškodnino. Predsednik Wilson je zdaj potolažen.

Nov avstro ogrski grb. Uradna „Wiener Zeitung“ je razglasila cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se je ustanovil nov skupni avstro-ogrski grb. Ta grb je tako sestavljen, da veže grba Avstrije in Ogrske grb vladarske hiše. Napis na traku se glasi: „Nedeljivo in neločljivo“ in opozarja na pragmatično sankcijo in na trdno vez med obema državama. Novi grb je prinesel novost, da se bodo dežele, ki so se doslej imenovali v „državnem zboru zastopane kronovine“, odslej imenovali Avstrija.

Vsem županstvom naznanjamo, da se dobe „Potrdila o istovetnosti - Identitätsbescheinigung“ v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju, po 2 vinarja komad.

mege, ki se po viharju razgrnejo pustivši zlatim solničnim žarkom, da posvetijo v to solzno dolino. Zadnji dan v rezervi! Zjutraj odidejo zopet naprej. Čuje se šepet, prikimavanje z glavami, vprašajoči pogledi — kam? V ljuti boj za dom, za cesarja.

Popoldne so zbrani na zeleni trati. Došel je vojaški svečenik. Govoril je polagano, mirno, iz srca. Vsi so zvesto poslušali. Opozoril jih je na vernost, na svetost prisege. Pred koncem jih je očetovsko opomnil, da naj se spravijo z Onim, pred kojega lice pridejo mnogi že drugo jutro. Pokleknejo in prejmo blagoslov. Opaža se marsikaka solza v očeh naših vrlih alpincev — Kranjcev, solza žalosti, solza pokoja. Končano je! Vračajo se ginjeni, zamišljeni . . .

Polnoč je! Odhajajo! Odhajajo po prašni cesti v tajinstveno noč . . . dalje. Čuje se težka vojaška hoja! Pridejo skozi opustošeno selo do brega reke. V jutranji temi se jim pokaže svetel trak lene reke, ki se z malomarnim šumenjem pomika dalje. Obala je obraščena z gostim vrbovjem. Vse mirno! Naenkrat zagrmé sovražni topovi. Prasketanje pušk gluši ozračje kot bi bila ena sama velika strojna puška. Toča krogelj se vsipa iz naših vrst na sovražnika. Strašna kanonada, polomilo se bo nebo!

Dan je! Svetloba že razganja temo, a boj ponehava. Trupla leže semintja. Mnogim ni bilo usojeno, da živi dočakajo dneva. Koliko ljubečih src je prestreljenih! Ta vrla, ta poštena srca ne bijejo več!

Tam na daljnem obzorju se zabišči rob vzhajajočega solnca. Boječe se razlijejo prvi žarki po polju grozote. Prineso vojaki ranjenca. Motne in trudne njegove oči se preobračajo in

NOVIČAR.

Laški vohuni. Avstrija je dolgo časa pestovala Lahe. Boljše zasluzke pri stavbah, opekarnah in pri prodajalnah lesa so imeli Lahi, tudi taki, ki so bili podložniki kraljestva. Inženirji pri zgradbi bohinjske železnice so bili Lahi. Ker so se na njihem že takrat pripravljali za naskok, so se najbrže namenoma vrivali v take službe, da so kaj izvohali. Sedaj se pogosto čujejo tožbe, da vohuni izdajajo naše tajnosti in dajejo znamenja za napade laški armadi. Da bi bil kak Slovenec tako podel in da bi delal našim starim sovragom usluge, si ne moremo misliti. Nasprotno! Ljubezen do domovine in vest nam veyevata, da naznanimo vsako izdajstva sumljivo dejanje oblastvu. Vohunstva v korist Italije mora biti konec, drugače preti našim deželam največja nevarnost.

Sv. Višarje v razvalinah. Dne 16. septembra so Lahi, kakor smo že poročali, pokončili Častiljivo cerkev Matere božje na Svetih Višarjah. Streljali so ves dan nanjo. Velika gramata, je priletela popoldne okoli treh v desno kapelo, ki se drži zakristije, in je napravila veliko razdrtijo. Zadele so potem še druge kroglice. Ladja je porušena, vdrli se je njen strop in goreče tramovje je popadalo v cerkev. Zvonik in cerkev sta brez strehe in dež lije noter. Nekoliko je ohranjen veliki oltar, leca in zraven stoječi stranski oltar sta pa zelo poškodovana. Kor z orgljami je uničen in ob glavnem cerkvenem vhodu štrle kvišku očrnele stene. Velika gramata je podrla tudi zid pod cerkvijo in njegovo kamenje je zasulo stopnjice, ki držijo od cerkve doli proti duhovski hiši. Jeza na Laha plamti v srcih Slovencev, ker je hudobnež surovo razdril preljubljeno svetišče Matere božje, kamor so radi romali že stoletja naši predniki.

Na deški ljudski šoli v Kranju se prične pouk v pondeljek dne 18. t. m. zjutraj ob osmih s sveto mašo v mestni župni cerkvi. Vsi učenci naj se zberó v cerkvi, po maši pa prvi in tretji razred v šolski sobi v Ogrinčevi hiši na Glavnem trgu, drugi in četrti razred pa v Pfeiferjevi hiši v prejšnji prodajalni. Novince naj privedejo starši ali kaka druga odrasla oseba.

Na občni obrtni nadaljevalni šoli v Kranju se prične s poukom v nedeljo, dne 17. t. m., ob 9. uri. Do tedaj morajo biti vpisani vsi obrtni in trgovski vajenci iz mesta, ki še niso dovršili te šole. Ta dan naj se zberó ob naznačeni uri vsi učenci v učni sobi v Pfeiferjevi hiši v nekdanji prodajalni.

Zadnji čas je, da se odpošljejo zneski za loterijo „Slovenske Straže“. Slovenci in Slovenke izpolnite dolžnost! Domovina vas kliče!

Skladatelj Anton Foerster v Ljubljani in soprogá Petronila obhajata te dni zlato poroko.

Iz ruskega vjetništva je pisal po osmih mesecih Andrej Črnilec iz Strahinja. „Rdeči križ“ je naznanil, da sta vjeta na Ruskem Franc Kuhar iz Strahinja in Janko Košir iz Žej, ki je pisal domov zadnjikrat ravnó pred 14. meseci.

včasih se čuje zamolklo hropenje iz prestreljenih prsi. Izza obveze na rani kri polagoma prodira skozi. Prvi solnčni žarki mu obsevajo blede, rosní obraz. Sredi tega hudega boja med življenjem in smrtjo se pa oglasi v bližnjem logu slavček in zapoje svojo krasno pesem. Solnčni žarki že prodirajo skoz gosto vrbovje. A pesem slavca sredi zelenega loga ne poneha. Prepeva! Mogoče, da s svojo pesmijo pozdravlja novi dan za tako strašno nočjo, ali pa peva, da junaka spomni še enkrat dolenskih goríc in da s pevanjem ublaži zadnje trenutke umirajočemu.

Utihnili so drobni slavčki! Plašni so izginili v zelenem vrbovju. Smrti mir. . . Na skrajnem horizontu se blišči solnčna plošča v vsem sijaju. Blažen nasmeh leži na bledeh ustnicah in na pol zaprtih očeh mrtveca, noseč nam, rekel bi pozdrav iz drugega sveta. . .

Da, France, težka slutnja je bila ob slovesu, a kruta je resnica. Dal si mlado življenje, svoje upe in nade si dal domu in carju. Junak! Zapustil si nas prijatelje — tovariše, zapustil drage domače in lepo petje, ki si ga tako ljubil. Ne brigaš se sedaj za vse to, ker si v boljšem svetu. Ne čuješ več zemeljskega hrupa, ne čutiš zemeljskega gorja. Ne ganeš se ob grozotah še besneče vojne, ki nap je vlekla v železni oklep. Vedi pa, France, da pozabljen nisi in nikdar ne boš! Zapisan si neizbrisno v knjigi slovenskih junakov, zapisan v srcu naroda, za kojega blagor si delal neumorno do zadnjega diha.

In ti, zemeljica gališka, napojena krvjo sinov Slovenije, sprejela si mnogo junakov v svoje krilo. Iz njih krvi naj spomladi požene cvetje svobode za ljubo domovino.

Fantje, dajte mir! Še vedno se slišijo pri tožbe, da na kmetih ponočnjaki vkljub vojni ponoči ne dajo miru. Kdor ponoči razgraja in vpije, poje in vriska, naj se naznani c. kr. okrajnemu glavarstvu. Nemirneži naj gredo razgrajat na fronto! To bo za take ptiče najvapešnejše zdravilo.

«Slovensky Dennik», ki je izhajal v Budimpešti kot glasilo ogrskih Slovkov, je uradno ustavljen.

Ne skrivajte denarja! Nekateri ljudje spravljajo srebrni in niklasti denar. To ni lepo in ni pametno. Lepo ni, ker v naših težkih časih pomagajo ovirati promet, in pametno ni, ker skrivi denar ne prinaša nobene koristi in varnost ni nič večja kakor jo ima denar v bankovcih. Pa tudi bankovcev nikar ne skrivajte! Naložite jih v hranilnici ali pa v vojnem posojilu! To je patrijotično!

Dva orožnika ustreljena. V vas Svidenj pri Radečah sta prišla te dni zvečer dva moža prenočiti. Gospodarju sta se zdela sumljiva in je šel po orožnike. Ko sta orožnika prišla, sta zahtevala od tujih dveh mož, da naj se izkažeta, kdo sta. Naenkrat sta pa možaka ustrelila večkrat na oba orožnika z revolverji. Stražmojster Ignacij Intibar je bil s štirimi kroglicami nevarno ranjen, orožniški vodja Matejž Pugelj je pa obležal na mestu mrtve. Hudodelca sta vzela orožnikoma orožje in pobegnila.

Odhod vlakov južne železnice iz Ljubljane. Proti Dunaju odhaja ob 11:26 uri dopoldne brzovlak, ob 3:11 uri popoldne poštni vlak, ob 6:22 uri zvečer osebni vlak (do Maribora), ob 12:11 ponoči brzovlak in ob 12:18 uri ponoči poštni vlak. V Trst odhaja ob 6. uri brzovlak, in ob 1:6 uri popoldne poštni vlak in ob 1:20 uri ponoči poštni vlak, ob 10:11 uri dopoldne pa pride iz Maribora posebni vlak.

21 vojnih napovedi. Odkar se je bil lani svet zmešal, je izšlo doslej med državami 21 vojnih napovedi, oz. se je pričela vojna brez napovedi, in sicer: 28. julija 1914 je napovedala vojno Avstrija Srbiji, 1. avgusta Nemčija Rusiji in Rusija je vpadla v Prusijo, 4. avgusta je Angleška napovedala Nemčiji, 5. avgusta Avstrija Rusiji, 6. avgusta Srbija Nemčiji, 11. avgusta Crna Gora Avstriji in Nemčiji, 11. avgusta Francoska Avstriji, 13. avgusta Angleška Avstriji, 23. avgusta Japonska Nemčiji, 25. avgusta Avstrija Japonski, 28. avgusta Avstrija Belgiji, 2. novembra Rusija Turčiji, 5. novembra Angleška Turčiji, 7. novembra Belgija Turčiji, 7. novembra Srbija Turčiji, 23. maja 1915 Italija Avstriji 13. oktobra so Bolgari napadli Srbe.

Verske vaje na šolah. Državno sodišče je dne 7. julija vnovič razsodilo, da stariši, ki branijo šolarjem udeleževati se verskih vaj, zaslužijo kazni, in da se s tem ne omejuje svoboda vesti. Razlog: Krščanski nauk je obligatni predmet in obsega tudi versko vzgojo, h kateri spadajo tudi verske vaje, ki so tedaj bistven del krščanskega pouka.

Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za leto 1915. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Koledar za leto 1916. 2. Mesija, 2. zvezek. 3. Zgodovina c. in kr. pešpolka št. 17. 4. Zgodovina slovenskega naroda, 5. zvezek. 5. Slovenske Večernice, 69. zvezek. 6. Presveta Evharistija (molitvenik). Kdor je doplačal 80 vinarjev za broš., oziroma K 1:40 za vezan izvod, prejme: Trojka. Družba se bo potrudila, da častiti udje prejmejo knjige kolikor mogoče hitro. Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu: 1. Krška škofija. 2. Razni kraji. 3. Tržaško-koprška škofija. 4. Lavantinska škofija. 5. Ljubljanska škofija. 6. Goriška nadškofija.

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti župniji, v kateri se je vpisal. Na poznejše izpremembe stanovišča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati. Stroške, katere so imeli č. gg. poverjeniki za odposlale denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti. Družba sv. Mohorja v Celovcu.

Cena krompirja. Nedavno je bilo razglašeno, da se je za vsó Avstrijo vsled ministrske odredbe določila za meseca oktober in november cena krompirju, ako se prodaja krompir na debelo (nad 1000 kg) za 100. kg 9 K 50 v, na drobno (pod 1000 kg) pa 13 K 30 v. Trgovci ki bili po tej odredbi res malo preveč zaslužili. Kupili bi 1000 kg krompirja za 95 K, prodali pa ta krompir, lahko tudi po več sto kilogramov skupaj, za 133 K. Za pridelovalca krompirja so pa one najvišje cene precej čudne. Ako bi kmet komu prodal 999 kg krompirja, bi dobil zanj 132 K 86 v, če bi ga pa prodal več, bi dobil zanj manj, in še le za 1399 kg bi dobil 4 vinarje več, kakor za 999 kg. Ker bi nihče ne maral dati 400 kg krompirja za 4 vinarje, bi ga tudi nihče ne prodal v množini 1000 do 1400 kg. To nerazmerje je deželna vlada za Kranjsko nekoliko uravnala s tem, da je ceno krompirju pri prodajanju na drobno znižala. Dne 5. t. m. je vlada razglasila, da je najvišja cena prebršanemu krompirju, ako se ga kupi pod 1000 kg, le 12 vinarjev za 1 kg, neprebršanemu (z drobnim vred) pa 11 vinarjev za 1 kg. Če tudi druge deželne vlade tako gredo kmetu na roko, nam še ni znano.

Svinjska mast. Ogrska vlada je določila najvišjo ceno za svinjsko mast na Ogrskem 5 K 50 v. V Kranju stane en kilogram ogrske masti 8 K. Ogrji imajo še velike zaloge masti.

Razglas. Vsled odredbe c. in kr. 5. armadnega etápnega poveljstva z dne 29. septembra 1915 št. 3244 in vsled ukaza c. kr. dežel. predsedništva za Kranjsko, morajo vsi na Kranjskem se nahajajoči begunci iz juga brez izjeme, tedaj ne glede na to, so li premožni ali pa brez sredstev, deželo zapustiti, in sicer oni, ki so brez sredstev v 8 dneh, drugi pa v teku 14 dni, od dneva, ko se objavi ta razglas. Vsi begunci se morajo najprvo zglasiti v Lippnici na Štajerskem, od koder bodo premožni begunci odpravljani v kraje, ki si jih po prosti volji izvolijo, izvzemši Dunaj, med tem ko bo državna vlada skrbela za one begunce, ki so brez sredstev, v odkazanih jim begunskih naselbinah in krajih. Vsi begunci morajo tedaj za odpotovanje takoj vse potrebne pripraviti in se bo dan skupnega odhoda potom brezplačnega zbiralnega transporta pravocasnó naznanil. Premožnim beguncem pa, ki hočejo na lastne stroške potovati, zglasiti se je čimprej tuuradno v svrhu da se jim izdajo potrebne potovalne listine. One osebe, ki se ne bi pravocasnó odzvale pozivu zaradi odpotovanja, se bodo siloma iztirale. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 13. oktobra 1915.

Razglas. Vse od podpisanega c. kr. okrajnega glavarstva izdane legitimacije za daljša potovanja (to so legitimacije na modrem [plavem] papirju), katerih veljavnost je že pretekla, imajo dotičniki nemudoma semkaj vrniti. Ravno tako je semkaj naznaniti, ako se je legitimacija izgubila. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 10. oktobra 1915.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj. Močen ruski napad na našo postojanko zahodno od Tarnopola je bil odbit. — Italijanski napadi na našo postojanko vzhodno od Rive na Tirolskem in na Mrzli vrh pri Tolminu so se izjalovili. — Od Beograda so šle naše čete naprej proti jugovzhodu in z naskokom vzele kakor trdnjave močne srbske utrdbe na Erinem Brdu. Srbi so imeli silno velike izgube in so bežali nazaj brez reda. Nemci so zasedli močne srbske utrdbe severozahodno od Požarevca. — Nemško zračno brodogrje je z uspehom napadlo London.

Pozor, članice Marijinih družb!

Izšel je v naši tiskarni Bleiweisov družbeni molitvenik: „Hči Brezmadežne“, ki obsega okrog 450 strani. Oblika je ista kakor pri „Tolažba dušam v vicah“. V prvem delu je ponatisnjen stanovski pouk, katerega so v prvi izdaji Slovenke z velikim navdušenjem sprejele. V drugem, novem delu je bogat marijanski molitvenik, ki nudi poleg drugih posebno veliko obhajilnih molitev in vse za družbe potrebne molitve. Pesmi je nad 30. Velja pa molitvenik rdečobrezan 2:50 K. Naroča se lahko takoj pri „Tiskovnem društvu“ v Kranju.

Meblovana soba

s posebnim vhodom se odda takoj v Kranju št. 118. Natančneje isotam.

Krepkega učenca

ki je dovršil vsaj dva razreda kake srednje šole sprejme takoj veletrgovina „Merkur“, Kranj.

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo amerišanski umetni zobje posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi plombirajo zobje

vsak dan od 8 ure dopoldne do 6 ure zvečer v konč. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Štitarjeva ulica, št. 7.

Pismo od besarabske meje.

(Napisal vojni kurat J. Hafner.)

Prvi oktober je. Toplo, prijetno jesensko solnce jadra dan za dnem po jasnemodrem nebu, na katerem tu in tam rišejo topovi, ki streljajo na zrakoplov, bele jagenčke. Nizko je to lepo nebo; a šele tam daleč, kjer beli prvi sneg na karpatskih vrhovih skupne grobove tovarišev, ki so pred meseci tamkaj legli k večnemu počitku, doseže zemljo. Tudi zemlja, naša mati, je lepa. Tu, kjer ležim v globeli in pišem o nji, je odeta v novo zelenje. Doli pod menoj je svetlorjava in rumena, krušna mati, z brazdami v obličju; onostran velike vode, ki je videla umreti in trpeti toliko brambovcev izkušene domovine, katere visoki bregovi so zaznamovani z nešteti jatami križev, pa je zemlja zavita v temnomodro krilo daljine, iznad katere nam miglja sneženi Konjač, krvavi znanec, v zimski pozdrav. Veliko imen je že dala tej zemlji vojna, bolj ali manj častnih. Jaz bi ji dal še eno, najčastnejše. Kakor koklja je, pod katere krilo se zatekajo v nevarnosti in sili piščanci; daje varstvo pred smrtjo in mrtve sprejema v svoje mirno naročje. Boljega srca je, kakor mi, njeni otroci. Ona živi in pusti živeti, ne samo nas, ki bi jo radi prav sami posedovali, uživali in izrabljali. Dobra, nepristranka je, ne loči večjih in manjših, bolj ali manj kulturnih rodov. Zato sprejema ravnótako gostoljubno v svoje prostore mišji rod, rodove muh, in tam, kjer jo diči k nebu kipeče zidovje, tudi črni, pohlevni zarod ščurkov, stenic in sorodnih mnogonožcev, kakor nas, objestni, samogoltni človeški narod. Res, hudo, veliko, mogočno naraslo je v nas vse slabo. Celó jaz, ki sem odbran in poslan, da oznanjam narodom ljubezen in jih vnemam za ponižnost, potrpežljivost in druge lepe čednosti, često podležem slabostim našega rodu in se vnamem sovraštva do drugih zarodov ter v besni nepotrpežljivosti pridigam krvave boje, pozivljem na „mioandromahijo“ in celo sam dajem krvave zglede ubijanja. Da, vojna posurovi človeka! Na lastne oči gledam, kako najbolje izrejeni krščanski ljudje z rdečim križem usmiljenja in ljubezni na rokavu, ki so dolgo vrsto let bežali, če so videli miš, in padli v omedlevico, če so zagledali uš, pustili nedotaknjen najlepši goljaž ali poln vrč piva, ako je padla vanj nedolžna muha, kako ti strašni ljudje zdaj vse te prikazni brezvestno ubijajo. Mislím, da je to obenem pravcati dokaz, da niso le brade, ampak tudi vesti postale kosmate.

Najedel sem se poštene šunke, ki mi jo je moj špiritus prinesel za dopoldansko južino, tako da lahko zdaj zopet dalje pišem. Ne več o solncu, ki še vse lepše sije od sv. Jošta doli, in o zemlji, ki je vse bolj brhka še in boljša tam, kjer Sava, Soča, Drava slovensko zemljo napaja, ampak o tistih dneh, ki so bili pred tem časom, ko smo prišli semkaj v penzijo. O tistih par tednih, ko mi ni bilo treba zjutraj vpraševati Špiritusa, če še srake letajo in če je še vojna, temveč smo na hitrih nogah in na počasnih konjih napredovali menjaje se na vse štiri strani sveta. Burni časi to, ko nam ni solnce sijalo in nam je bila zemlja mačeha. Ravno en mesec se je prevrnil v brezno preteklosti, ko smo zmagoslavno zapustili krvave bregove Dnjestra in se ločili od neprijetnega bivališča sedmih tednov, kjer so nam Rusi videli v želodec in nas ubijali pri skledi, pri pisanju in opravljanju drugih potreb. Vzpelí smo se na strmo brdo, kjer sta si ležali nasproti rojni črti na obeh straneh globoke zarez. Lega in oblika zakopov je bila zelo zanimiva, še zanimivejša pa smeri in krivulje obeh črt. Toda — (kogar je rado strah, naj nekaj sledečih vrstic preskoči. Opomba pisca.) strašna je bila slika ozemlja pred ruskimi zakopi. Kjer se je poznala na pobočju pred rusko črto kakšna zarez ali plitvina v zemlji, povsod so ležali ubiti ruski vojaki v nji, drug poleg drugega, prav kakor snopje za ženjicami na požeti njivi.

Večina trupel je ležala todi že celih šest tednov, kajti, ko sta se obe črti ustanovili in zakopali komaj sto korakov narazen, se ni bilo mogoče niti ganiti na vmesnem prostoru. Kdor ga je nastopil, ni prišel več živ nazaj. Vendar so naši vojaki vse svoje častno in krščansko pokopali, ko so ruska trupla dolgo ostala nepokopana. Grozen prizor! Ležal je tu mož, zavít v suknjo z navzgor zavihanim ovratnikom; v koščeni roki je krčevito stiskal puško, plešasto glavo je obrobil siv venec las, koščeni obraz pa se je režal v našo stran. Tipična podoba moderne „smrti“. Poleg njega leži tovariš kakor bi spal, ker lahen veter mu dviga suknjo na prsih. Toda glava, čisto mrtvaška glava, brez mesa in kože, mu leži ob nogah, medtem ko iztegnjena desnica drži s koščeni prsti puško z nasajenim bajonetom. In tako dalje, v sklenjenih vrstah. Moj Bog! Ko bi videle matere, žene in hčere teh ljudi ta trupla; nobena bi se ne zasmejala do sodnjega dne. In neveste, katere je izpodrinila smrt in jim prevzela ljubega, umrle bi groze. O človek, kako kratka in puhla je tvoja slava, tvoja moč, kako je slabotna! Ni mi bilo mogoče storiti drugega, kakor velik križ čez vso to poljano Morane in pošepetati psalm „Iz globočine“ za mrtve; za nami pridejo drugi pokopavat.

Šli smo dalje v noč. Daleč na obzorju se je na petih krajih svetlikalo nebo v sijaju gorečih selišč in dvorcev. Umikalna četa Cerkezov in kozakov — nazaj v donske stepe! Kakor po navadi, kadar gremo naprej več dni, sem se zopet izgubil kakor otrok na sejmu. S svojimi tremi možmi in dvema konjema sem tri dni samostojno „peljal vojsko“ po Galiciji, dokler se nisem vrnil k polku, brez izgub, z „enim vjetnikom“. Hodili smo, po mnenju Špiritusa, kakor sv. Družina iz sv. dežele v Egipt. Jaz pa sem dognal sličnost s sv. Družino samo v bradi mojega konjača, ki je res taka, kakor jo nosi sv. Jožef na slikah, in pa v počivanju pod drevesi, ki je bilo pogosto na dnevnem redu. To počivanje pod drevesi, pa tudi brez dreves, je na marših jako priljubljeno, kajti posameznikov in trop zaostalih ptičev, ki so se tudi „izgubili“ in so radi počivali, sem našel mnogo. Posebno Janezi, ki so tod romali, poznajo dobro ugodna počivališča. Splošno pa se mora priznati, da se v času, ko je krompir zrel in se kuzuza lahko najde, vsak star soldat rad izgubi in na svojo roko vojsko pelje, če ima le žveplenke, da more narediti ogenj. Kako radi zopet najdejo v takih okoliščinah svoje oddelke, sem spoznal iz tega, da se me je prijel izmed vseh samo eden z željo, da ga pripeljem „domov“, pa še ta se je en teden potem, ko sem ga odal, zopet zglasil pri meni, še vedno izgubljen. Sicer pa mora imeti precej dober nos, kdor se hoče varno klatiti med vojsko. Takoj prvi dan sem moral v galopu zdrijati v bližnji gozd, ko sem zašel v gost topniški ogenj na našo baterijo. In ko sem na večer peljal svojo armado iz gozda v vas, pred katero se je nahajal še sovražnik, ter se vlegel spat, me kmalu po polnoči eden mojih ljudi pride buditi z nujno prošnjo: „Gospod, bežimo, če ne, bomo vjeti. Prav za hišo je čuti streljanje, ki prihaja vedno bližje, kroglje pa vsak čas gosteje zadevajo hlev“. No, ni kazalo drugega, kakor dvigniti se in iti nazaj v gozd, s čemer smo postali za dve piki podobnejši sv. Družini; bežali smo ponoči in mož z brado nas je zbudil. Drugi dan smo napekli krompirja in koruznih storžev za cel teden; enega moža pa sem poslal poizvedovat, kje so naši. Prinesel je dobro novico nazaj; še boljše novice pa je privlekel Špiritus iz vasi, kamor sem ga poslal na opazovanje in po kruh. Za srebrn goldinar je dobil pšenice za konje (tu je še mnogo stare, neomlačene), slanine, jajc, kruha in puto. Nazaj mu pa niso iz goldinarja nič dali, ker niso imeli drobnega. Ko smo pošteno pojedli, kar je bilo za snesti, smo podrlí šotore in

se pripravili na pot. Pa — tisti ni pravi romar, kogar dež ne premoči; mi smo bili. V trenutku, ko smo vse povezali, kar človeka pred dežjem brani, je nastala nevihta, gališka, ne naša. Približno 40 minut je brez presledka, zdaj silneje zdaj slabše, grmelo celo nebo, ki je bilo povsod enako sivo pobarvano, bliski so treskali od enega obzorja čez celo nebo do drugega, dež pa je lil v curkih. Ko je to ponehalo, smo odjadrali k polku, katerega smo dosegli zvečer v raztrgani strugi potoka, ki se izliva v Seret. Toda, drugi dan zvečer z nočjo vred smo bili že zopet v vasi, odkoder sem ponoči brez slovesa ubežal.

Dva dni za tem se je začela nova doba za nas, doba napredovanja na vse štiri strani sveta. Preden pa o nji nadalje pišem, prosim za eno voljno potrpljenje, ker moram podati prej splošno razlago o napredovanju nazaj (ki se po naše imenuje nazaj forúkat), kajti brez te razlage bi najbrže tudi nadaljnje pisanje o tem „napredovanju nazaj“ ostre škarje čuječe pravice odščipnile. Kadar dva igrata celo popoldne, nič ne pomeni, če eden nekaterikrat igro izgubi, ker nazadnje le dobi. Ali, če pri eni in isti igri s kvartami eden tudi dva „cegarnja“ dobi, še vedno lahko drugi celo igro dobi. Tako je tudi v vojni. Kje so bili lani Rusi; letos smo pa mi na konju. Če toraj tudi na kakem prostoru gremo malo na stran ali nazaj, to vse nič ne pomeni v primeri s tem, kar je že Rus moral iti nazaj, zlasti če drugi dan takoj popravimo, kar smo prejšnji dan zapacali. En tak dan toraj se je za nas začel zvečer. Drugič sem se poslovil od hiše, kjer sem bival v čedni sobici. Šli smo čez Seret, splezali na desni breg in ob nastopu noči nastopili nadaljno pot za umikajočim se sovražnikom. Ne gremo dolgo, ko nam pride nasproti oddelek konjenikov, ki se vojskujejo kot pešci. „Nimamo več municije, gladni, izmučeni smo“ reko in prodirajo nazaj. Gremo dalje. Pride oddelek naših. „Vse zveze so pretrgane, tam so šli nazaj in v gozdu se je od zadaj na nas streljalo.“ Tedaj tudi mi zaokrenemo in gremo naprej do vasi, od koder sem se že dvakrat poslovil. Tudi ta dan sem videl grozno sliko. Po štiridnevem boju je bilo celo polje posejano z mrličí obeh strank, močni, mladi možje, kipečih udov, ki jim je skozi majhno luknjico nasprotnik upihnil luč življenja. Okoli mnogih leže njihova pisma, ki razodevajo, kdo se bo jokal, ko zve za njihovo junaško smrt. Posebno pretresljivo je bilo iti po poli sredi polja. Ob vsakem drugem koraku sem se moral umakniti truplu, ki je tam ležalo; najbrž so prodirali po tej poti in popadali, zadeti od bližnjega opirališča ruske črte, iz gozdičke, ki je pošiljal smrt na tri strani. Prav pod tem opirališčem so ležali štirje ulanci, Poljaki. Eden teh, zadet na dvajset korakov od dumdum kroglje, je imel odbite četrť lobanje, kost je ležala pet korakov proč in je bila že gola, možgani pa celi poleg njega. Glava čisto prazna, a obraz popolnoma ohranjen. Poškropil sem jih z blagoslovljeno vodo, pomolil in šel dalje. Ob ruskem okopu je ležalo sila mnogo pušk in sulic, pa tudi lopatice, sablje, mnogo granat (ročnih), kruha, polpečene kokoši in mnogo ovčjih kož. Ležali so tu mohamedanski Čerkezi, dobri vojniki, a divji, surovi ljudje. Za spomin sem si vzel seboj nagajko, ki pa sem jo kmalu zopet izgubil; tudi brez tega orodja izhajamo. (Konec prih.)

Steckenpferd lilijno-mlečno milo

od Bergmann & Co., Tetschen ob Elbi

je čedalje bolj priljubljeno in razširjeno radi priznane vpliva proti pegam in dokazane nedosegljive vrednosti z ozirom na negovanje kože in telesne lepote. Tisoči priznanih pisem. Mnogoštevilna odlikovanja! Pazite pri nakupu izrecno na znamko „Steckenpferd“ in na celi naslov. Cena 1 krono v lekarnah, drogerijah in parfumerijah itd. Istotako priporočila vredno je tudi Bergmanovo lilijno mazilo „Manera“ za ohranitev lepih in nežnih ženskih rok. Cena 80 v za tubo.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri
„Prvi gorenjski razpošiljalni“ Ivan Savnik, Kranj
ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.